

ΕΠΑ.Λ. Αλιάρτου

Προσομοίωση Εξετάσεων

Εξεταζόμενο Μάθημα: Νέα Ελληνικά

Α. Μη λογοτεχνικό κείμενο

ΟΜΙΛΕΙΤΕ ΕΛΛΗΝΙΚΑ;

Δανείστηκα τον τίτλο από μια εκπομπή του καθηγητή Γ. Μπαμπινιώτη. Όσο για την απάντηση, είναι μάλλον αρνητική: Δεν ομιλούμε (ή δεν μιλάμε) ελληνικά. Επαρκώς τουλάχιστον. Η διαπίστωση - αν ισχύει - είναι, πραγματικά, τραγική. Γιατί υπονοεί πως διάγουμε μια περίοδο γλωσσικής αφασίας και, συγχρόνως, ζούμε με την ψευδαίσθηση ότι κατέχουμε και μιλούμε τη μητρική μας γλώσσα. Κι αυτό επειδή επικοινωνούμε - προς το παρόν - έστω και στοιχειωδώς. Κι ας έχουμε υποβαθμίσει, κακοποιήσει και νοθέψει σε τέτοιο βαθμό τη γλώσσα μας, ώστε πάει να γίνει αγνώριστη. Οι νέοι μας δεν καταλαβαίνουν ένα κείμενο του Παπαδιαμάντη, στέλνουν αβέρτα SMS και στην Ελλάδα επικοινωνούν με μια γλώσσα δική τους, συνθηματική, για να μην τους καταλαβαίνουν οι μεγαλύτεροι. Όπως πάμε θα καταντήσουμε μια κοινωνία ακοινωνήτη, που δεν θα κοινωνεί, δηλαδή δεν θα επικοινωνούμε από κοντά με τους άλλους ανθρώπους. Και δεν θα έχει δεσμό με το τοπίο, το σπίτι, τον κήπο, τα ζώα και τα δέντρα, με *άλλα λόγια*, με τον κόσμο γύρω της. Ο φιλόσοφος της γλώσσας Βιτγκενστάιν λέει πως «ο κόσμος μου είναι η γλώσσα μου» και άρα υπάρχει τόσο μόνο, όσο μπορώ να τον εκφράσω με τη γλώσσα μου.

Το πρόβλημα της γλώσσας είναι, βέβαια, πολύπλευρο και δεν καλύπτεται με ένα κείμενο, όπως το παρόν. Θέλω, *λοιπόν*, να εστιάσω σε μια ορισμένη πτυχή του, που δεν είναι άσχετη με την προαναφερθείσα διαπίστωση. Και εννοώ τον καταγιισμό των παρεισφρήσεων στο ελληνικό λεξιλόγιο ξένων λέξεων, συχνά ακατανόητων, που μπορούν, όμως, πολύ εύκολα να αντικατασταθούν με ελληνικές. Σ' αυτό το πολύ επικίνδυνο γεγονός των παρεισφρήσεων θέλω να σταθώ. Δέστε την παράγραφο που ακολουθεί. Τα σχόλια έπονται.

Έψαχνα στο ντιβιντάδικο για μια blockbuster ταινία, γιατί είμαι φανατικός cinephil και fan των film-noire. Δεν μου αρέσουν τα happy-go-lucky musical τύπου "Mamma mia", αλλά δεν περίμενα και καμιά must-see υπερπαραγωγή. Έστω και ένα συμπαθητικό b-movie με wide-screen φωτογραφία, καλό set-up και άρτιες ερμηνείες

από ένα ευπαρουσίαστο team ηθοποιών - κι ας μην ήτανε και τα golden boys του Χόλλυγουντ -, suspense, serial killers, bad guys, τέτοια πράγματα. Τα κατάφερα. Ο πρωταγωνιστής ήτανε cool, η ταινία δεν μετατράπηκε σε one-man-show και οι υπόλοιποι ηθοποιοί πρόσφεραν over- the- top ερμηνείες. Το έργο, τελικά, ήτανε και cult και must! Κι εμείς, όμως, κατά τα φαινόμενα, είμαστε για τα πανηγύρια. Κι αν δεν μπει κάποιο φρένο, υποπτεύομαι πως τα ελληνικά του μέλλοντος θα είναι όπως τα πιο πάνω. Και δεν εννοώ πως είναι κακό να υπάρχουν ξένες λέξεις σε μια γλώσσα. Συμβαίνει και σε άλλες αυτό. Με ενοχλεί, όμως, αυτή η «πλημμυρίδα» της ξενομανίας, που έχει κατακλύσει, μαζί με τόσα άλλα, και τη γλώσσα μας. Με ενοχλεί που τα παιδιά και τα εγγόνια μας θα χρειαστεί πρώτα να μάθουν μία-δύο ξένες γλώσσες, πριν μάθουν τη μητρική τους. Με ενοχλεί που, αντί για τις λέξεις π.χ. celebrity, original, flashback κλπ., δεν χρησιμοποιούμε τις ωραιότερες αντίστοιχες ελληνικές: διασημότητα, αυθεντικός, αναδρομή στο παρελθόν.

Αισθάνομαι, κλείνοντας, πως λείπει κάτι από αυτό το άρθρο. Κάποιες εισηγήσεις για το τι «δέον γενέσθαι». Και υπάρχουν εισηγήσεις. Υπάρχουν απόψεις κι από μένα κι από άλλους, που μοιράζονται μαζί μου παρόμοιες έγνοιες. Επειδή, όμως, υπάρχουν όρια στην έκταση ενός τέτοιου κειμένου, υπόσχομαι να επανέλθω στο θέμα και, *μάλιστα*, σύντομα.

Ιάκωβος Χρίστου, εφημερίδα «ΠΟΛΙΤΗΣ», 23 Αυγούστου 2009 (διασκευή)

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

1η δραστηριότητα

A1. Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις - περιόδους που ακολουθούν, γράφοντας, δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε πρόταση, τη λέξη Σωστό, αν η πρόταση συμφωνεί με το νόημα του κειμένου, ή τη λέξη Λάθος, αν όχι.

- α. Σύμφωνα με τον συγγραφέα, οι Νεοέλληνες ομιλούν επαρκώς την ελληνική γλώσσα.
- β. Η γλωσσική κακοποίηση προκαλεί ανησυχία για το μέλλον της κοινωνίας και την επικοινωνία μεταξύ των μελών της.
- γ. Η παρείσφρηση ξένων λέξεων στο ελληνικό λεξιλόγιο θα μπορούσε να αναχαιτιστεί από τη χρήση των αντίστοιχων ελληνικών.
- δ. Ο συγγραφέας δεν ενοχλείται τόσο από τις ξένες λέξεις που εισβάλλουν στην ελληνική γλώσσα, όσο από την άκριτη υιοθέτηση και χρήση τους σ' αυτήν.

(8 μονάδες)

A2. Ο συντάκτης θεωρεί «ψευδαίσθηση» των ομιλητών την εντύπωσή τους ότι γνωρίζουν σε βάθος τη μητρική γλώσσα. Σε ποιες σκέψεις- παρατηρήσεις στηρίζει την άποψή του; Να απαντήσετε με συντομία σε μία παράγραφο 50- 60 λέξεων.

7 μονάδες

2η δραστηριότητα

A3. Να εντοπίσετε δύο από τους τρόπους με τους οποίους αναπτύσσεται η πρώτη παράγραφος του κειμένου («Δανείστηκα [...] γλώσσα μου») και να δικαιολογήσετε τις επιλογές σας. (8 μονάδες)

A4. Να ξαναγράψετε τα παρακάτω χωρία του κειμένου, αντικαθιστώντας καθεμία από τις υπογραμμισμένες λέξεις με μία συνώνυμή της, χωρίς να αλλάξει το νόημα.

-Κι ας έχουμε υποβαθμίσει [...] σε τέτοιο βαθμό τη γλώσσα μας...

-Και εννοώ τον καταιγισμό [...] ξένων λέξεων, συχνά ακατανόητων...

- ...και άρτιες ερμηνείες από ένα ευπαρουσίαστο team ηθοποιών...

- ...τις ωραιότατες αντίστοιχες ελληνικές: διασημότητα, αυθεντικός...

(4 μονάδες)

A5. Να επισημάνετε τη νοηματική σχέση που εκφράζουν οι διαρθρωτικές λέξεις - φράσεις με την πλάγια γραφή:

με άλλα λόγια (1η παράγραφος)

λοιπόν (2η παράγραφος)

μάλιστα (τελευταία παράγραφος)

(3 μονάδες)

3η δραστηριότητα

A6. Το σχολείο σας, με αφορμή τη διεθνή ημέρα μητρικής γλώσσας, διοργανώνει ημερίδα με θέμα: «Παγκοσμιοποίηση και ελληνική γλώσσα». Στη συγκεκριμένη εκδήλωση, εκπροσωπώντας τους συμμαθητές σας ενώπιον των καθηγητών σας και των προσκεκλημένων γονέων και κηδεμόνων, καλείστε να εκφωνήσετε ομιλία (200 – 250 λέξεις), στην οποία θα παρουσιάσετε τους τρόπους με τους οποίους μπορεί να διαφυλαχθεί η ακεραιότητα της ελληνικής γλώσσας, στο σύγχρονο παγκοσμιοποιημένο περιβάλλον. (20 μονάδες)

B. Λογοτεχνικό κείμενο

Εισαγωγικό Σημείωμα:

Ο Νίκος Γκάτσος (1911-1992) ήταν σημαντικός Έλληνας ποιητής, στιχουργός και μεταφραστής θεατρικών έργων. Το παρακάτω ποίημα ανήκει στη συλλογή « τα κατά Μάρκον» τραγούδια (1991) και μελοποιήθηκε από τον Σταύρο Ξαρχάκο. Αποτελεί ωδή στην ελληνική γλώσσα, την οποία ο Γκάτσος ταυτίζει με την πατρίδα.

ΜΙΑ ΓΛΩΣΣΑ ΜΙΑ ΠΑΤΡΙΔΑ

(Ν. Γκάτσος)

Μια χούφτα είν' ο άνθρωπος
από στυφό προζύμι
γεννιέται σαν αρχάγγελος
πεθαίνει σαν αγρίμι.

Του μένει μόνο στη ζωή
μια γλώσσα μια πατρίδα
η πρώτη του παρηγοριά
και η στερνή του ελπίδα.

Όλο το βιός κι η προίκα του
ένας καημός στα στήθια
κι ο τόπος που τον γέννησε
η δυνατή του αλήθεια.

Για ιδέστε κείνο το παιδί
με τα γερά τα χέρια
πώς οδηγεί τ' αδέρφια του
ν' ανέβουν ως τ' αστέρια.

Κι απ' τα βουνά της Ρούμελης
και τα νησιά του νότου
ένας πανάρχαιος παππούς
κοιτάει τον εγγονό του.

1η δραστηριότητα

B1. Να παρουσιάσετε το βασικό θέμα που αναπτύσσεται στη δεύτερη στροφή του ποιήματος σε 50-60 λέξεις («Του μένει μόνο [...] στερνή του ελπίδα»).

9 μονάδες

B2. Σε καθεμία από τις προτάσεις - περιόδους που ακολουθούν να δώσετε τον χαρακτηρισμό «Σωστό» ή «Λάθος», ανάλογα με το αν αποδίδουν το νόημα του κειμένου σωστά ή όχι.

α. Σύμφωνα με τον ποιητή, μοναδική περιουσία του ανθρώπου είναι η μητρική του γλώσσα και η πατρίδα του.

β. Σκοπός του ποιήματος είναι να αναδείξει την ανωτερότητα της ελληνικής γλώσσας, έναντι των άλλων γλωσσών.

γ. Ο Νίκος Γκάτσος θεωρεί την ελληνική γλώσσα ασφαλή οδηγό για τη διατήρηση της ελληνικής ταυτότητας στην πορεία του χρόνου. (6 μονάδες)

2η δραστηριότητα

B3. Να εντοπίσετε στο ποίημα και να καταγράψετε μία μεταφορά και μία προσωποποίηση. Στη συνέχεια, να εξηγήσετε τη νοηματική και υφολογική λειτουργία της καθεμίας. (8 μονάδες)

B4. Στο ποίημα κυριαρχεί το τρίτο ρηματικό πρόσωπο. Να δώσετε ένα παράδειγμα και να εξηγήσετε γιατί το χρησιμοποιεί ο ποιητής. (7 μονάδες)

3η δραστηριότητα

B5. Ο Ν. Γκάτσος στο ποίημά του ταυτίζει την ελληνική γλώσσα με την πατρίδα, θέλοντας να τονίσει τη σημασία της. Ωστόσο, σήμερα η ελληνική γλώσσα δεν φαίνεται ν' αντιμετωπίζεται πάντα με τον σεβασμό και την αγάπη που της αρμόζει. Σ' ένα ενιαίο κείμενο 100 – 150 λέξεων, να καταγράψετε τις σκέψεις που κάνετε και τα συναισθήματα που σας διακατέχουν, όταν παρατηρείτε, στον άμεσο ή ευρύτερο κοινωνικό σας περίγυρο, να «κακοποιείται» η ελληνική γλώσσα από τους φυσικούς της ομιλητές. (20 μονάδες)